

Образът на детето във философията на Реджо Емилия

На конференцията на ЮНЕСКО “Образование в Европа” през ‘94 година в Дания, Тициана Филипани провокира традиционните разбирания за детето (актуални и до днес в България) с думите си:

“Ако направим списък с различните съществуващи възприятия за децата, ще видим основно, че на детето се гледа като на същество, което се нуждае от емоционален контакт, помощ, внимание. Това е поглед, който е станал банален, и при който детето е идентифицирано с нещата, които няма; с нещата, от които се нуждае. Дете, определено на негативна база. Дете, което има преди всичко нужди, а не права... Тази бедна представа за детето обуславя едно твърде бедно възприятие на неговите възможности.”

Според Лорис Малагуци средата, която създаваме за детето; връзката, която градим с него; дейностите, които споделяме с него, отразяват нашите възприятия за детето:

“Нужно е да вярваме, че детето е интелигентно, че детето е силно, красиво и има много амбициозни желания и искания. Това е образът на детето, който трябва да поддържа. Тези, които възприемат детето като чупливо, незавършено, слабо, направено от стъкло, извличат полза от това вярване само за себе си. Нямаме потребност от такъв образ на децата. Вместо всякога да им предоставяме закрила, ние трябва да признаем техните права и техните силни страни.”

Вместо да виждат детето като празен съд, който чака нетърпеливо да бъде напълнен със знания, Реджо педагозите вярват силно, че детето има *неограничен потенциал* и е нетърпеливо да *взаимодейства* с и да *допринася* към света. Те вярват, че детето има фундаментално право да реализира и разширява потенциала си. Това е дете, което е движено от любопитство и въображение; способно, компетентно дете, което се наслаждава да поема отговорност за собственото си учене; дете, което слуша и бива чуто; дете с право да обича и да бъде обичано; дете, което е ценено. Всъщност, именно начинът, по който детските силни страни и умения биват забелязани и уважени от възрастните, е основополагащ за този подход.

Международните посетители на детските градини в Регжо Емилия често се фокусират върху графичните и визуални аспекти на подхода. Но всъщност гумите и разговорите на децата са онова, което демонстрира изключителните способности за рефлексия и съставяне на хипотези върху много сложни, често – абстрактни мисли и идеи, които и много малки деца могат да развият, когато им бъде осигурено време и емоционално пространство. Фундаменталното възприятие за детето (т. нар. “образ на детето”) в Регжо подхода е, че то е *субект на права*. В хартата на правата на децата, родителите и възпитателите (да, има такава в Регжо Емилия) е записано, че всяко дете има право да бъде признато като субект на индивидуални, законови, граждански и социални права; като (едновременно) източник и създател на собствения си опит.

Изборът да се гледа на детето като субект на права, вместо като обект на нужди, е смел избор, който се пренася и върху начина, по който възрастните се отнасят към децата със специални нужди. В Регжо те се наричат “деца със специални права” и са интегрирани във всички нива на образователната програма. В група, където присъства дете със специални права, се назначава допълнителен учител. От ключово значение е, че неговата роля е в подкрепата на цялата група, а не само на конкретното дете. Това решение произлиза от основополагащата идея на социалния конструктивизъм, че всяко дете и/или учител допринася за ученето и разбирането на цялата група. Специалните деца и учители също имат своето важно място в тези ко-механизми на ученето.

Структурирайки работата си около подобна вътрешна нагласа за децата, Регжо педагозите поставят акцент върху това да слушат, вместо да преподават. Ето защо Регжо подходът често е наричан “педагогика на слушането”. Слушането е метафора за системните усилия на учителите да придобият колкото се може по-истинско разбиране за възможностите на децата и техните процеси на учене. Когато най-малките биват слушани и получат време и пространство за себеизразяване, се изправяме пред деца, които са можещи. Децата, способни да се изразяват по много по-сложни и абстрактни начини, отколкото обикновено допускаме, че могат.

Други педагози третират периода на ранното детство като подготовка за съзряването, а детската градина – като вид предверие към по-късните етапи на официалното образование. За разлика от тях, Регжо подходът зачита ранната детска възраст като отделна фаза на развитието, в която децата демонстрират своето *изключително любопитство към света* и дълбока ангажираност да го преживяват.

Философията на Реджо Емилия говори за стоте езика на детето – метафора за различните начини, по които децата са *способни да представят, комуникират и изразяват себе си*. Тази палитра от средства за изразяване не се ограничава до вербалното, математическото или научното изследване на света (“езиците”, които биват насърчавани в традиционни образователни институции), а включва различни поетични или естетични средства, близки до децата: например рисуване, глина, движение, музика, театър, танц, игра на сенки, игра на огледални отражения, конструиране...

Лорис Малагуци казва, че образът на детето е “образ на *богато дете*”. Разбира се, той няма предвид материално богато, а *богато на потенциал, сила и компетентност* дете, което е свързано с възрастните и другите деца.

© Детската къща

Автор: Деница Стефанова

Редактор: Нора Гавазова

Източници:

1. [Your Image of the Child: Where Teaching Begins by Loris Malaguzzi](#)
2. [Educare in Europe – Report of the conference held in Copenhagen, Denmark, October 1992 \(UNESCO digital library\)](#)
3. [The Reggio Emilia Approach to Early Years Education by Education Scotland](#)
4. [What’s your image of the child by Peter Moss \(UNESCO digital library\)](#)